

**Procedury postępowania nauczycieli
Zespołu Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących
im. W. B Jastrzębowskiego w Jagarzewie
w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją
i przestępczością.**

SPIS TREŚCI:

1. Podstawy prawne
2. Przebieg interwencji
3. Sytuacje problemowe:
 - wagarowanie, palenie papierosów, posiadanie alkoholu lub innych środków odurzających, wulgaryzmy, subkultury, prostytutcja,
 - uczeń znajdujący się pod wpływem alkoholu lub środków psychotropowych,
 - brak współpracy rodziców ze szkołą, przemoc domowa, rodzina niewydolna wychowawczo,
 - odmowa powrotu do domu przez dziecko, pijani rodzice, brak kontaktu z rodzicami,
 - niebezpieczne przedmioty i substancje chemiczne,
 - agresywni rodzice,
 - przemoc fizyczna, kradzież, znęcanie psychiczne, wandalizm, fałszowanie dokumentów,
 - wypadek uczniowski,
 - przestępczość seksualna,
 - zachowanie psychotyczne ucznia,
 - zachowania samobójcze,
 - samobójstwo,
 - śmierć ucznia,
 - żałoba po śmierci ucznia,
 - incydent bombowy,
 - dokonanie zatrzymania przez policję nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole,

- agresywne zachowanie ucznia na lekcji stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych

1. Metody współpracy szkoły z policją.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11 poz.109, z późn. zmianami./ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą,
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz.230 z późn. zmianami/,
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U z 2005r. nr 179 poz.1485 z późn. zmianami),
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2018 poz. 214),
5. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zmianami/,
6. Zarządzenie nr 18 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 maja 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich,
7. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty /Dz.U. z 1996 r. Nr 67 poz. 329, z późn. zmianami/,
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem /Dz.U. Nr 26 poz.226/.

PRZEBIEG INTERWENCJI

Rozmowa z uczniem (diagnoza, porada)

**Rozmowa z rodzicami/prawnymi opiekunami,
(diagnoza, porada, wsparcie, wspólne opracowanie kontraktu)**

**Wspólna rozmowa z uczniem i rodzicami/prawnymi opiekunami
(negocjacje, podpisanie kontraktu)**

Działania

Ewaluacja

I. Sytuacja problemowa:

- wagarowanie, nierealizowanie obowiązku szkolnego i nauki,
- posiadanie przez małoletniego alkoholu lub innych środków odurzających
- palenie papierosów,
- rażące łamanie norm społecznych (używanie słów wulgarnych, obsceniczne gesty, zakłócanie lekcji, agresja wobec rówieśników i dorosłych),
- udział w grupach destrukcyjnych (grupy przestępcze, subkultury).
- prostytutka

Procedura:

1. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
2. Wychowawca, pedagog lub dyrektor szkoły telefonicznie, ewentualnie, w razie potrzeby pisemnie, powiadamia rodziców/prawnych opiekunów.
3. Wychowawca, pedagog lub dyrektor szkoły przeprowadza rozmowę z dzieckiem i rodzicami, dokumentuje ją, spisuje kontrakt.
4. W przypadku posiadania przez małoletniego alkoholu lub innych środków odurzających należy zażądać wydania ich i zabezpieczyć przed dostępem innych uczniów.

5. W przypadku, gdy uczeń odmawia wydania, dyrektor szkoły zawiadamia policję .
6. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły współpracuje z rodzicami/prawnymi opiekunami dziecka oraz organizacjami specjalistycznymi (poradnie, MOPS, GOPS, sąd, Caritas, policja)
7. Wychowawca, pedagog , dyrektor szkoły informuje o problemie klasowy zespół nauczycieli, dzielnicowego, kuratora sądowego, jeżeli rodzina objęta jest jego nadzorem.
8. W przypadku długotrwałych wagarów dyrektor wdraża postępowanie egzekucyjne po pisemnym upomnieniu rodziców wysłanym za potwierdzeniem odbioru
9. W przypadku braku współpracy ze strony rodziców lub braku efektów prowadzonych działań dyrektor pisemnie powiadamia sąd rodzinny lub policję i organ prowadzący.

II. Sytuacja problemowa:

- podejrzanie, że uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub środków psychotropowych, w tym narkotyków i dopalaczy

Procedura:

1. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy/ grupy.
2. Nauczyciel w razie potrzeby udziela pierwszej pomocy (w miarę możliwości zapewnia osobie udzielającej pomocy wsparcie w celu odizolowania oraz zapewnienia bezpieczeństwa).
3. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
4. Wychowawca, pedagog szkolny, dyrektor szkoły ustalają, jaką substancję dziecko zażyło, w jakiej ilości, kiedy, z kim, gdzie i który raz się to zdarzyło oraz jakie jest jej źródło pochodzenia (ewentualne pozostałości substancji zabezpieczyć zgodnie z procedurą, jak w przypadku posiadania alkoholu albo środków psychotropowych)
5. Wychowawca, pedagog szkolny, dyrektor szkoły wzywa lekarza, powiadamia rodziców/prawnych opiekunów i zobowiązuje ich do niezwłocznego odebrania ucznia i stawienia się w miejscu zdarzenia.
6. W sytuacji, gdy rodzice/prawni opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia, czy przewiezieniu go do placówki służby zdrowia

albo o przekazaniu dziecka do dyspozycji funkcjonariuszom policji- decyduje lekarz w porozumieniu z dyrektorem szkoły.

7. Wychowawca, pedagog szkolny, dyrektor szkoły zawiadamia policję, gdy rodzice/prawni opiekunowie odmawiają przybycia na miejsce zdarzenia.
8. Wychowawca, pedagog szkolny, dyrektor szkoły po zdarzeniu przeprowadza rozmowę z dzieckiem i rodzicami/prawnymi opiekunami, dokumentuje rozmowę, w tym ewentualnie spisuje kontrakt (nie prowadzimy rozmowy z uczniem ani rodzicami, którzy są pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej).
9. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły informuje o problemie klasowy zespół nauczycieli, dzielnicowego, kuratora sądowego, jeżeli rodzina objęta jest jego nadzorem.
10. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły współpracuje z rodzicami i organizacjami specjalistycznymi (poradnia, MOPS, GOPS, policja, sąd rodzinny, Caritas, PCPR)).
11. Jeżeli wypadek zdarzy się w czasie wycieczki, biwaku, turnieju sportowego, wyjazdu na konkursy wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i za nie odpowiada.

III. Sytuacja problemowa:

- brak współpracy rodziców/prawnych opiekunów ze szkołą
- dziecko ofiarą lub uczestnikiem przemocy domowej, zaniedbywane, głodne, brudne, nieadekwatnie ubrane, bez przyborów szkolnych, pozbawione opieki, nieleczone,
- nieuregulowana sytuacja prawna dziecka
- rodzice/prawni opiekunowie dziecka uzależnieni od alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych
- rodzina niewydolna wychowawczo, przejawiająca zachowania mogące świadczyć o zaburzeniach psychicznych.

Procedura:

1. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
2. Wychowawca, pedagog lub dyrektor szkoły telefonicznie, ewentualnie, w razie potrzeby pisemnie, informuje rodziców/prawnych opiekunów i ustala zasady współpracy – kontrakt.

3. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły informuje o problemie klasowy zespół nauczycieli, dzielnicowego, kuratora sądowego, jeżeli rodzina objęta jest jego nadzorem.
4. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły współpracuje z organizacjami specjalistycznymi (poradnie, świetlice, MOPS, GOPS, PCPR, Sąd, policja, Caritas).
5. Dyrektor powiadamia pisemnie sąd rodzinny z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną oraz przekazuje powyższe informacje do właściwego ośrodka pomocy społecznej.

IV. Sytuacja problemowa:

- odmowa powrotu do domu przez dziecko,
- pijani rodzice lub opiekunowie w szkole lub brak kontaktu z rodzicami po zajęciach,

Procedura:

1. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
2. Wychowawca, pedagog lub dyrektor szkoły, w oparciu o wcześniejszą zgodę, przekazuje dziecko osobom upoważnionym (wskazanym wcześniej pisemnie przez rodziców/prawnych opiekunów).
3. W przypadku, gdy nie ma wyznaczonych osób upoważnionych, wychowawca, pedagog szkolny, dyrektor szkoły informuje policję (pedagog szkolny lub nauczyciel powinien towarzyszyć dziecku i udzielić mu wsparcia emocjonalnego).
4. W przypadku, gdy sytuacja powtarza się, dyrektor zawiadamia pisemnie sąd rodzinny.

V. Sytuacja problemowa:

- niebezpieczne przedmioty (np. przedmioty ostre, przypominające broń palną, kije bejsbolowe, noże, scyzoryki, itp.)
- niebezpieczne substancje chemiczne mogące powodować podrażnienia dróg oddechowych (rozpylacze gazu, rozpuszczalniki, substancje żrące, itp.),

Procedura:

1. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
2. Wychowawca, pedagog lub dyrektor szkoły, w przypadku, gdy substancja lub niebezpieczny przedmiot stanowi zagrożenie dla życia i zdrowia, odbiera je

z zachowaniem bezpieczeństwa własnego i osób trzecich oraz izoluje dziecko, wzywa policję i rodziców/prawnych opiekunów.

3. W sytuacji, gdy dziecko odmawia wydania niebezpiecznego przedmiotu lub substancji wychowawca, pedagog lub dyrektor szkoły wzywa policję.
4. Dyrektor szkoły, w przypadku, gdy przedmiot lub substancja może spowodować powszechne zagrożenie, ewakuuje szkołę wg przyjętych procedur.
5. Dyrektor szkoły w sytuacji, gdy ujawniony przedmiot może być materiałem lub urządzeniem wybuchowym, bezzwłocznie wzywa policję, izoluje miejsce ujawnienia przedmiotu oraz ewakuuje szkołę (nie wolno zbliżać się ani dotykać przedmiotu).
6. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły powiadamia rodziców/prawnych opiekunów sprawców i ofiar (do czasu przyjazdu rodziców/prawnych opiekunów lub policji, opiekę nad dzieckiem sprawuje wyznaczony przez dyrektora nauczyciel); po przybyciu policji należy dostosować się do poleceń funkcjonariuszy.
7. Wychowawca, pedagog lub dyrektor szkoły, w uzasadnionych przypadkach, poza policją wzywa pogotowie ratunkowe lub inne służby specjalistyczne (pogotowie gazowe, energetyczne, wodociągowe, straż pożarną).

VI. Sytuacja problemowa:

- rodzice/prawni opiekunowie agresywni wobec uczniów lub pracowników szkoły,

Procedura:

1. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
2. Dyrektor szkoły powiadamia policję lub straż miejską.
3. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły informuje o problemie klasowy zespół nauczycieli, dzielnicowego, kuratora sądowego, jeżeli rodzina objęta jest jego nadzorem.
4. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły współpracuje z organizacjami specjalistycznymi (poradnie, świetlice, MOPS, GOPS, policja, sąd, PCPR).
5. Dyrektor szkoły powiadamia pisemnie policję lub sąd rodzinny z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną, powyższe informacje przekazuje także do właściwego ośrodka pomocy społecznej.

VII. Sytuacja problemowa:

- bójka kilku osób, pobicie, uderzenie, narażenie nietykalności cielesnej, przemoc fizyczna,
- kradzież, w tym włamanie oraz kradzież z udziałem przemocy lub groźbą przemocy,
- znęcanie psychiczne, zastraszanie, zmuszanie do określonego negatywnego zachowania, groźby, ublizanie nauczycielowi lub innym osobom także przy wykorzystaniu Internetu lub innych mediów,
- zniszczenie mienia, wandalizm,
- posiadanie, udzielanie, propagowanie i rozprowadzanie środków psychotropowych (narkotyków i dopalaczy),
- fałszowanie dokumentów, w tym dokumentów szkolnych, np. dziennika, legitymacji szkolnej, zaświadczenia lekarskiego, fałszowanie oświadczeń, usprawiedliwień od rodziców, podpisów w dzienniczku, itp.

Procedura:

1. Nauczyciel zapewnia bezpieczeństwo uczestnikom zdarzenia poprzez odizolowanie (przerywa akt agresji, w miarę możliwości ujmuje sprawców), zabezpiecza miejsce zdarzenia i ewentualnie przedmioty związane ze zdarzeniem, ogranicza do minimum kontakt osób postronnych ze śladami zdarzenia.
2. Nauczyciel w razie potrzeby udziela pierwszej pomocy.
3. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
4. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły przeprowadza rozmowę i w uzasadnionych przypadkach wzywa pogotowie ratunkowe lub inne służby specjalistyczne.
5. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły powiadamia rodziców/prawnych opiekunów sprawców i ofiar (do czasu przyjazdu rodziców pieczę nad dzieckiem sprawuje nauczyciel, pedagog szkolny).
6. Dyrektor szkoły powiadamia policję lub straż miejską.
7. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły w przypadku kradzieży podejmuje próbę odzyskania utraconego mienia, jeżeli uczeń odmawia dyrektor szkoły wzywa policję.

VIII. Sytuacja problemowa:

- wypadek uczniowski,

Procedura:

1. Każdy pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku, niezwłocznie zapewnia opiekę poszkodowanemu, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości, udzielając pierwszej pomocy.
2. Pracownik powiadamia dyrektora szkoły lub wicedyrektora.
3. Dyrektor szkoły lub wicedyrektor zawiadamia rodziców/prawnych opiekunów dziecka, inspektora bhp, organ prowadzący szkołę.
4. Jeśli wypadek zdarzy się w godzinach wieczornych, gdy nie ma dyrektora i wicedyrektora, pracownik sam decyduje o postępowaniu. W każdym trudniejszym przypadku wzywa pogotowie ratunkowe, zawiadamia telefonicznie dyrektora lub wicedyrektora oraz rodziców/prawnych opiekunów.
5. Jeśli wypadek zdarzy się w czasie wycieczki, biwaku, turnieju sportowego, wyjazdu na konkursy, wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i za nie odpowiada.
6. wypadku śmiertelnym, ciężkim, zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
7. wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
8. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy, dyrektor lub wicedyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
9. Członków zespołu powypadkowego powołuje dyrektor.
10. Zespół powypadkowy przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową, w tym protokół powypadkowy.
11. W skład zespołu powypadkowego wchodzi inspektor bhp oraz pracownik szkoły.
12. W skład zespołu powypadkowego może wchodzić przedstawiciel organu prowadzącego.

IX. Sytuacja problemowa:

- przestępczość seksualna: gwałt, zmuszanie do innych czynności seksualnych, np. molestowanie,
- zamieszczanie i rozpowszechnianie treści pornograficznych (w tym poprzez Internet, telefon komórkowy lub inne media),

Procedura:

1. Nauczyciel dąży do zablokowania szkodliwych treści (w miarę możliwości).
2. Nauczyciel zapewnia bezpieczeństwo uczestnikom poprzez odizolowanie (w miarę możliwości ujmuje sprawców).
3. Nauczyciel w razie potrzeby udziela pierwszej pomocy, wzywa pogotowie ratunkowe.
4. Nauczyciel oddziela poszczególnych sprawców od siebie i od ofiar, zachowuje dyskrecję, zabezpiecza miejsce zdarzenia i ewentualne przedmioty związane ze zdarzeniem, ogranicza do minimum kontakt osób postronnych ze śladami zdarzenia.
5. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
6. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły powiadamia rodziców/prawnych opiekunów sprawców i ofiar.
7. Dyrektor szkoły powiadamia policję.
8. Dyrektor szkoły udziela wsparcia emocjonalnego, np. zapewnia opiekę pedagoga szkolnego.
- 9.

X. Sytuacja problemowa:

- zachowanie psychotyczne ucznia,

Procedura:

1. Nauczyciel nie pozostawia ucznia samego, reaguje spokojnie.
2. Nauczyciel bez rozgłosu przeprowadza ucznia w spokojne miejsce.
3. Nauczyciel, ile to możliwe, nie rozpowszechnia w szkole informacji o zdarzeniu.
4. Nauczyciel zawiadamia pogotowie ratunkowe (999) i dyrektora szkoły i Rodziców/prawnych opiekunów.

XI. Sytuacja problemowa:

- groźby, sygnały i zachowania samobójcze,

Procedura:

1. Nauczyciel informuje wychowawcę, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.
2. Wychowawca, pedagog lub dyrektor szkoły wzywa rodziców/prawnych opiekunów i informuje ich o konieczności zapewnienia dziecku stałej opieki, sporządza notatkę służbową.
3. W przypadku odmowy współpracy przez rodziców/prawnych opiekunów dyrektor informuje policję.
4. W przypadku, gdy uczeń nie jest obecny w szkole, dyrektor powiadamia policję oraz w oczekiwaniu na funkcjonariuszy, rozpytuje osoby mogące mieć wiedzę, co do okoliczności sprawy.
5. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły informuje o problemie klasowy zespół nauczycieli, dzielnicowego, kuratora sądowego, jeżeli rodzina objęta jest jego nadzorem.
6. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły współpracuje z organizacjami specjalistycznymi (poradnie, świetlice, MOPS, GOPS, sąd, PCPR).
7. Wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły współpracuje z rodzicami/prawnymi opiekunami.

XII. Sytuacja problemowa:

- samobójstwo

Procedura:

1. Dyrektor szkoły niezwłocznie zawiadamia o fakcie prokuratora lub policję, jeżeli w toku dotychczasowego postępowania nie uczyniono tego.
2. Dyrektor szkoły niezwłocznie zawiadamia o zdarzeniu Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty. Zawiadomienie to powinno zawierać zwięzły opis:
 - charakteru zdarzenia wraz z okolicznościami,
 - działań podjętych w celu ograniczenia negatywnych skutków zdarzenia.
3. Zawiadomienie należy przekazać telefonicznie (89 523 26 00), pocztą elektroniczną (ko@ko.olsztyn.pl) lub faxem (89 527 27 21).

4. W okresie następującym bezpośrednio po zdarzeniu dyrektor szkoły systematycznie na piśmie informuje Kuratora Oświaty o przebiegu postępowania wyjaśniającego, w szczególności o tym, jakie kroki zostały podjęte w stosunku do osób, których winę stwierdzono w danym przypadku oraz jakie działania są prowadzone w celu zapobiegania podobnym zjawiskom.
5. Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty po otrzymaniu informacji o zaistniałym zdarzeniu niezwłocznie powiadamia Wojewodę Warmińsko – Mazurskiego oraz Ministra Edukacji – Narodowej , a także na bieżąco przekazuje meldunki o wynikach postępowania.

XIII. Sytuacja problemowa:

- **zawiadamianie o śmierci ucznia,**

Procedura:

1. Powiadomienie o śmierci zawsze odbywa się „twarzą w twarz”.
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełniać następujące warunki:
 - dostarczyć niezbędnych informacji,
 - udzielić pierwszego wsparcia rodzinie,
 - ochronić godność,
 - okazać szacunek dla ofiary i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie odbywa się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych.
4. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
5. Powiadomienie o śmierci odbywa się przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej. Powiadomienie odbywa się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
6. Powiadomienie jest jak najprostsze. Wyraża współczucie, przykrość i zrozumienie.

7. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę poznania szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności, itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
8. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
9. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Pracownik szkoły lub psycholog zostają tak długo, aż minie pierwsza reakcja- szok lub pojawiają się osoby bliskie, np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
10. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza, itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
11. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
12. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

XIV. Sytuacja problemowa:

- **żałoba po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczych),**

Procedura:

1. Dyrektor szkoły omawia procedury postępowania oraz tematykę stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
2. Dyrektor szkoły informuje nauczycieli, wychowawców o żałobie.
3. Dyrektor szkoły przypomina zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania – na godzinach wychowawczych, innych lekcjach.

4. Dyrektor szkoły informuje uczniów o zaistniałej sytuacji na forum klasy.
5. Dyrektor szkoły stwarza możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
6. Dyrektor szkoły ocenia potrzeby: monitoruje stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji.
7. Dyrektor szkoły konsultuje sytuację z pedagogiem lub specjalistą z poradni psychologiczno - pedagogicznej.
8. Dyrektor szkoły ułatwia kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.
- 9.

XV. Sytuacja problemowa:

- incydent bombowy,

Procedura:

1. Symptomy wystąpienia zagrożenia

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

Zainteresowania i uwagi wymagają:

- rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki, itp.
- osoby wyglądające na obcokrajowców
- osoby ubrane nieadekwatnie do pory roku
- samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości)

Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się szczególnym wyglądem.

O swoich spostrzeżeniach należy poinformować służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, straż miejską lub policję.

2. Uwagi:

- najpierw należy pomyśleć, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku, zapamiętać, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne,
- należy zwrócić uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, zrzucone lub zniszczone podczas wybuchu oraz zapamiętać elementy z najbliższego otoczenia,

- należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki,
- osoba, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, zgłasza ten fakt służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca,
- zawiadamiając policję, należy podać informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot), treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego, numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny adres jego przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu,
- wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

3. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

- do czasu przybycia policji akcją kieruje administrator obiektu, terenu lub osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo,
- na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarna, pogotowie gazowe, pogotowie wodno - kanalizacyjne, pogotowie energetyczne,
- dalsze kierowanie akcją przejmuje policja w momencie przybycia na miejsce incydem bombowego,
- należy bezwzględnie podporządkować się poleceniom policjantów,
- przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby” użytkownicy pomieszczeń służbowych sprawdzają swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia,
- pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w szkole,

- nie wolno dotykać podejrzanych przedmiotów! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo,
- po ogłoszeniu ewakuacji należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon,
- po ogłoszeniu ewakuacji, należy opuścić miejsce pracy, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery, itp.),
- identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

4. Jak należy zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:

- podczas działań związanych z neutralizacją „bomby” należy bezwzględnie zastosować się do poleceń policji,
- należy jak najszybciej oddalić się z miejsca zagrożonego wybuchem, po drodze informując o zagrożeniu jak największe grono osób będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę
- po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji należy niezwłocznie udać się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami administratora budynku lub wskazaniami upoważnionych osób,
- w przypadku włączenia parkingu dla pojazdów w strefę zagrożenia, nie należy „ratować” na siłę swojego samochodu – życie jest najważniejsze!

XVI. Sytuacja problemowa:

- dokonanie zatrzymania przez policję nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole,

Procedura:

1. Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi szkoły powód przybycia i okazuje się legitymacją służbową.
2. Policjant informuje dyrektora szkoły o zamiarze zatrzymania ucznia.
3. Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora szkoły, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie.

4. Policja informuje rodziców/prawnych opiekunów nieletniego o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
5. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców/opiekunów prawnych w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor szkoły wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub pedagoga szkolnego do udziału w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.
6. Po wykonaniu czynności policjant, za pisemnym potwierdzeniem odbioru, przekazuje nieletniego rodzicom/opiekunom prawnym. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pedagoga szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi go do szkoły lub miejsca zamieszkania.
7. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję, nie nagłaśniając sprawy.

XVII. Sytuacja problemowa:

- **agresywne zachowanie ucznia na lekcji stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych,**

Procedura:

1. Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego poprzez rozmowę z uczniem.
2. W przypadku, gdy rozmowa nie skutkuje, nauczyciel poprzez gospodarza klasy lub dyżurnego ucznia zawiadamia pedagoga/dyrektora/wychowawcę/innego nauczyciela lub innego pracownika szkoły o konieczności podjęcia interwencji.
3. Zabranie ucznia z lekcji przez pedagoga / wychowawcę lub innego nauczyciela. Zaprowadzenie do gabinetu pedagoga lub dyrektora szkoły. W przypadku braku takiej możliwości zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym uczniom poprzez wyprowadzenie ich z klasy np. do biblioteki.
4. W sytuacji koniecznej nauczyciel ma możliwość przytrzymania ucznia.
5. Po jednorazowym agresywnym zachowaniu rodzic/ opiekun prawny podpisuje zgodę na przytrzymywanie dziecka w sytuacjach, kiedy jego zachowanie zagraża bezpieczeństwu i/lub zdrowiu jego i innych uczniów/osób.
6. Natychmiastowe poinformowanie rodziców o zachowaniu ucznia i zabraniu go z lekcji.

7. W sytuacji bardzo agresywnego zachowania ucznia (grożenie, napaść fizyczna, pobudzenie fizyczne, niemożność uspokojenia przez nauczyciela), zawiadomienie Pogotowia Ratunkowego i/lub Policji.
8. Rozmowa z rodzicami ucznia przeprowadzona przez wychowawcę/ pedagoga/ dyrektora szkoły w celu dobrania odpowiednich form pomocy dla dziecka – sporządzenie notatki służbowej podpisanej przez strony.
9. W przypadku kolejnych zachowań agresywnych ucznia i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami Szkoła kieruje wniosek do sądu.

XVIII. Sytuacja problemowa:

- wtargnięcie napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. aktywny strzelec,

Procedura (dotyczy całości personelu szkoły oraz uczniów):

1. Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (zabarykaduj się).
2. Szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób)
3. Wycisz i uspokój uczniów. Wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.
4. Zaopiekuj się uczniami ze SPE (specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) i uczniami, którzy potrzebują pomocy.
5. Należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
6. Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony. Niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
7. Poinformuj policję wysyłając informację tekstową – SMS o zaistniałej sytuacji.
8. W przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji do sił bezpieczeństwa – policja.

9. Zasłoń okno, zgaś światło. Należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego.
10. Nie przemieszczaj się. Przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników.
11. Bądź poniżej linii okien, zejź z światła drzwi. Przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników)
12. Zejź z linii strzału, połóż się na podłodze. Z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz.
13. Jeżeli padną strzały, nie krzycz. Napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma.
14. Nie otwieraj nikomu drzwi. Interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi.
15. W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia. W sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia.

Bezpośredni kontakt z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

1. Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika. Wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników.
2. Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np.: telefon (wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej).
3. Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia. W takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu.
4. Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego. W takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji.

5. Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika. Odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji.
6. Nie zwracaj na siebie uwagi. Nie zwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu.
7. Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny. Brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców.
8. Nie oszukuj terrorysty. Oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.
9. Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu. Zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców.
10. Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami. Wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty.
11. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów. Każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana.
12. Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty. Nigdy nie wiadomo kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

W przypadku działań antyterrorystycznych:

Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę. Policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.

1. Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi. Próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji.
2. Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy.
3. Taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników.
4. Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom.
5. Postawa taka ułatwia działania policji a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników.

6. Nie trzymaj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących. Tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego.
7. Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami. Wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową.
8. Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy. Policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.
9. Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona. W pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtapiać w tłum i uciec z miejsca ataku.
10. Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku. W przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak jak tego chcą siły interwencyjne.
11. Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru. Najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

METODY WSPÓŁPRACY SZKOŁY Z POLICJĄ:

1. W ramach pracy profilaktyczno – wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.
2. Koordynatorami współpracy są: pedagog szkolny oraz specjalista ds. nieletnich właściwej jednostki policji.
3. Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy, w rejonie którego znajduje się szkoła.
4. Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z policją, specjaliści ds. nieletnich oraz dzielnicowi wspólnie ustalają wzajemnie zasady kontaktu, by móc na bieżąco wymieniać informacje i rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów.
5. W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:
 - spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym,

- spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz z młodszymi uczniami, na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń,
- informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży,
- udzielanie przez policję pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły,
- wspólny – szkoły i policji – udział w lokalnych i szkolnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

UWAGA!

Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, o których mowa w „Procedurach postępowania nauczycieli Zespołu Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących im. W .B. Jastrzębowskiiego w Jagarzewie” w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją i przestępczością” albo, gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji, w których obecność policji jest konieczna.

Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi, lub uzgodniona z innym pracownikiem szkoły, np. pedagogiem szkolnym.

Dyrektor szkoły:
Hanna Cierkowska

<https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/>